Lietas Nr.C31199416

S P R I E D U M S
LATVIJAS REPUBLIKAS VĀRDĀ
Liepājā 2017.gada 24.jūlijā

Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese R.VĪVA
tiesneses L.VĒBERE un J.MAULIŅA
ar tiesas sēdes sekretāri /sekretāre/

izskatīja atklātā tiesas sēdē sakarā ar /pers. F/ apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2016.gada 5.decembra spriedumu civillietu /pers. G/ prasībā pret /pers. F/ par parāda piedziņu.

Civillietu tiesas kolēģija tiesas sēdē

k o n s t a t ē j a:

2016.gada 5.janvārī (ar precizējumiem 08.03.2016.) /pers. G/ cēlis Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesā prasību pret /pers. F/, lūdzot piedzīt no atbildētāja par labu prasītājam no 2010.gada 2.marta un 2012.gada 9.jūlija parādzīmēm izrietošo parādu 9832,83 EUR, tiesas izdevumus un noteikt tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt 6 % gadā no nesamaksātās, bet piedzītās summas līdz pilnīgai parāda samaksai. Prasība pamatota uz Civillikuma 1587., 1756., 1765., 1943., 1944.pantu.

Ar Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2016.gada 5.decembra spriedumu prasība apmierināta un izlemts jautājums par tiesas izdevumu piedziņu. Tiesa konstatējusi, ka 2010.gada 2.martā atbildētājs prasītājam izsniedza parādzīmi, saskaņā ar kuru, aizņēmās no prasītāja Ls 4500 ar procentu likmi 3 % mēnesī, norādot, ka aizdevumu ar procentu likmi apņemas atgriezt līdz 2010.gada 2.aprīlim. Atbildētājs neapstrīd parādzīmes parakstīšanu, tajā minētās naudas summas saņemšanu ar pārskaitījumu 2010.gada 2.martā un to, ka aizdevuma summu nav atmaksājis. 2012.gada 9.jūlijā atbildētājs prasītājam izsniedzis jaunu parādzīmi, kurā lūdz aizdevuma pagarinājumu ar tiem pašiem noteikumiem līdz 2013.gada 15.janvārim, apliecinot, ka kopējā parāda summa uz 2013.gada 15.janvāri sastāda Ls 9148,50. No 2013.gada 15.janvāra līdz 2014.gada 19.martam atbildētājs izpildījis saistības par summu 3184,32 EUR.

Pamatojoties uz Civillikuma 1402. un 1431.pantu, tiesa atzinusi, ka parādzīme pēc darījuma būtiskajām sastāvdaļām vērtējama kā aizdevuma līgums Civillikuma 1934.panta izpratnē. Atbildētājs ir pašrocīgi uzrakstījis un parakstījis parādzīmi, tādēļ darījums izsaka atbildētāja patiesu, brīvi, bez spaidiem izteiktu gribu un tiesa secinājusi, ka atbildētājam ir bijis nodoms aizņemties naudu no prasītāja un, parakstot parādzīmi, atbildētājs ir apliecinājis aizdevuma saņemšanu, ko pēc būtības atbildētājs neapstrīd.

Tiesa atzinusi par nepamatotiem atbildētāja pārstāvja iebildumus, ka prasība ir noraidāma, jo 2012.gada 9.jūlija dokumentā norādīto summu Ls 9148,50 atbildētājs nav saņēmis.

2010.gada 2.marta parādzīmē, atbildētājs apņēmās par aizdevumu maksāt procentus – 3 % mēnesī, bet parādzīmē norādītā termiņā aizņemto naudas summu nav atmaksājis. Pie šādiem apstākļiem tiesa secinājusi, ka ar 2012.gada 9.jūlijā izsniegto saistību rakstu, kurā atbildētājs norāda, ka līdz aizdevuma pagarinājumu ar tiem pašiem

noteikumiem līdz 2013.gada 15.janvārim un tālāk tekstā apliecinot, ka kopējā parāda summa uz 2013.gada 15.janvāri sastāda Ls 9148,50, atbildētājs saistību ir pārjaunojis atbilstoši Civillikuma 1766.pantam, kas pieļauj par nenomaksātajiem procentiem izdot sevišķu parādzīmi, vai par pašu kapitālu kopā ar nenomaksātiem procentiem saņemt agrākās parādzīmes vietā jaunu. Atbildētājs minēto 2012.gada 9.jūlija izsniegto, pašrocīgi parakstīto saistību rakstu (parādzīmi) prasības kārtībā nav apstrīdējis, līdz ar to, atbilstoši Civillikuma 1587.pantam saistības ir jāpilda.

Tiesa konstatējusi, ka prasītājs, ceļot prasību, samaksājis lielāku valsts nodevu nekā to nosaka likums, 2016.gada 8.marta prasības precizējumos lūdzot to atmaksāt. Līdz ar to, saskaņā ar Civilprocesa likuma 37.panta pirmās daļas 1.punktu prasītājam atmaksāta pārmaksātā valsts nodeva 196,66 EUR apmērā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41., 41. un 44.pantu no atbildētāja prasītāja labā piedzīti prasītāja samaksātie tiesas izdevumi – valsts nodeva 612,83 EUR apmērā, ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 4,70 EUR un ar brīdinājuma izsniegšanu saistītie izdevumi 7,47 EUR, kopā 625 EUR apmērā, kā arī izdevumi advokāta palīdzības samaksai to faktiskajā apmērā 400 EUR, savukārt par labu valstij nesamaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 9,52 EUR.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 195.pantu, prasītājam noteiktas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt likumiskos kavējuma 6 % gadā.

Atbildētājs /pers. F/ iesniedzis apelācijas sūdzību, kurā atbildētājs norāda, ka pārsūdz Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2016.gada 5.decembra spriedumu daļā par nolīgto procentu piedziņu.

Apelācijas sūdzībā norādīts, ka 2010.gada 2.matra parādzīmē vienojušies, ka par aizdevuma lietošanu prasītājam mēnesī maksās 3 % mēnesī, kas ir Ls 135 (192,09 EUR), bet 2012.gada 9.jūlija parādzīmē maldīgi norādījis lielāku parāda apmēru, kļūdaini aprēķinot uzkrāto procentu apmēru. No 2010.gada 2.marta līdz 2012.gada 9.jūlijam par 28 mēnešiem uzkrāto procentu apmērs bija Ls 3780 (5378,46 EUR). Tādējādi saskaņā ar Civillikuma 1444.pantu, parakstot parādzīmi ar nepareizu procentu summu, pieļāvis svarīgu maldību, kura saskaņā ar Civillikuma 1445.pantu iznīcina visa darījuma spēku.

Ņemot vērā, ka samaksājis parādu 3184,31 EUR apmērā, kas saskaņā ar Civillikuma 1843.pantu ieskaitāms procentu dzēšanai, atlikusī procentu maksa ir 2194,15 EUR.

Tiesa pārkāpusi Civilprocesa likuma 195.pantā nosacījumus, sprieduma rezolutīvajā daļā norādot, ka no atbildētāja piedzenams parāds 9832,83 EUR apmērā, nenorādot galvenā parāda un procentu apmēru. Šāda tiesas rīcība var novest pie netaisnīgas situācijas, kad likumiskie procenti tiek aprēķināti nevis no galvenā parāda summas, bet gan no spriedumā norādītās parāda summas.

Prasītājs /pers. G/ paskaidrojumos par apelācijas sūdzību norādījis, ka apelācijas sūdzība ir nepamatota, sadomāta un faktiskajiem apstākļiem neatbilstoša. Apelācijas sūdzībā pieļautas arī matemātiska aprēķina kļūdas, proti, reizinot procentu summu mēnesī 194,79 EUR ar 28 mēnešiem sanāk 5454,12 EUR. Atbildētājs kļūdījies sev par labu aprēķinot 75,66 EUR.

Norāda, ka, parakstot parādzīmi, puses vienojās par jaunu parāda atmaksas termiņu. Tādējādi procenti ir skaitāmi nevis līdz parādzīmes parakstīšanas datumam, bet līdz jaunajam atdošanas termiņam – kopā 34 mēneši, kas ir 6622,86 EUR (34x194,79). Kā redzams no parādzīmes par 13017,14 EUR (6492,92 EUR+6524,22 EUR), procentu kopsumma tajā ir mazāka, nekā pamatlīgumā nolīgtie procenti līdz jaunajam atdošanas termiņam 2013.gada 15.janvārī.

Uzskata, ka tiesa nav pārkāpusi Civilprocesa likuma 195.pantu, jo, vienojoties par jaunu pamatparāda summu 2012.gada 9.jūlijā, kapitalizējot 2010.gada 2.martā nolīgtos un nesamaksātos procentus, veidojās cita pamatparāda summa 13017,14 EUR. Līdz ar to nesamaksātais parāds ir 9832,83 EUR.

Ja pēc atbildētāja domām 2012.gada 9.jūlija parādzīmes par parāda 13017,14 EUR samaksu darījuma spēks ir ticis iznīcināts, svarīgas maldības dēļ, tad nesamaksātie aizdevuma procenti turpina augt un no 2010.gada 2.marta sastāda 10840,57 EUR (66 mēneši x 194,79 EUR).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 32.[1]panta pirmo daļu, ātrākas izskatīšanas nodrošināšanai, lieta nosūtīta Kurzemes apgabaltiesai.

Novērtējot lietā esošos pierādījumus, pušu paskaidrojumus un apelācijas sūdzības motīvus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība apmierināma.

No lietas materiāliem redzams, ka 2010.gada 2.martā, parakstot parādzīmi, atbildētājs aizņēmās no prasītāja Ls 4500, apsolot aizņēmumu atdot 2010.gada 2.aprīlī, ar procentiem par aizdevumu 3 % mēnesī (lpp.5).

Aizdevums atbildētājam izsniegts 2010.gada 2.martā ar pārskaitījumu (lpp.6).

Civillikuma 1934.pantam, kas noteic, ka ar aizdevuma līgumu jāsaprot zināma daudzuma atvietojamu lietu nodošana īpašumā, ar pienākumu atdot saņemto tādā pašā daudzumā un tādas pašas šķiras un labuma lietās, atbilstošs aizdevuma līgums, kas konkrētajā gadījumā ir vienpusējs darījums, un kura saturu veido pienākums atdot aizņēmumu. Minētais izriet arī no tiesību doktrīnā norādītā, ka aizdevuma līgumu var nerakstīt, ja dod skaidri saprotamu parādzīmi *(sk.K.Torgāns. Saistību tiesības. II daļa. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2008, 80.lpp.)*.

Atbilstoši Civillikuma 1828.pantam - ja izpildījuma laiks ir noteikts, tad parādniekam tas jāievēro, negaidot sevišķu kreditora atgādinājumu, [..]. Savukārt saskaņā ar Civillikuma 1756.pantu pienākums maksāt procentus pamatojas vai nu uz tiesisku darījumu, vai uz likumu. Saskaņā ar Civillikuma 1946.panta pirmo daļu procenti par aizdevumiem dodami tikai tad, ja tie bijuši tieši norunāti vai ja parādnieks pielaidis nokavējumu.

Lietā nav strīda, ka aizdevumu parādzīmē norādītajā termiņā atbildētājs neatdeva.

2012.gada 9.jūlijā atbildētājs izsniedzis jaunu parādzīmi, kurā norādījis, ka līdz aizdevuma pagarinājumu ar tiem pašiem noteikumiem līdz 2013.gada 15.janvārim. Apliecinājis, ka kopējā parāda summa uz 2013.gada 15.janvāri sastāda Ls 9148,50 un apņēmies parāda summu nomaksāt pa daļām turpmākajā periodā (lpp.7).

No 2012.gada 9.jūlija parādzīmes redzams, ka uz 2013.gada 15.janvāri aprēķinātā parāda summa Ls 9148,50 sastāv no aizdevuma summas Ls 4500 un 2010.gada 2.marta parādzīmē noteiktajiem 3 % mēnesī (Ls 135) par kapitāla lietošanu par laiku no 2010.gada 2.marta līdz 2013.gada 15.janvārim (Ls 4500 + Ls 135 x 34 mēneši un 13 dienas).

No 2012.gada 9.jūlija parādzīmes tiesas kolēģija secina, ka ir notikusi procentu kapitalizācija, padarot uzkrājušos procentus par parāda kapitāla sastāvdaļu. Procentu kapitalizāciju pieļauj Civillikuma 1766. pants, saskaņā ar kuru, kad par nenomaksātiem procentiem izdota sevišķa parādzīme vai kad par pašu kapitālu kopā ar nenomaksātiem procentiem saņemta agrākās parādzīmes vietā jauna, kreditors var par nenomaksātiem procentiem aprēķināt jaunus procentus. Vienošanās ir pietiekams pamats aizdevuma fakta konstatēšanai, jo kapitalizācijas gadījumā aizņēmējam netiek izsniegta jauna aizdevuma summa, bet gan sākotnējai summai pievienoti uzkrātie procenti par aizdevuma lietošanu.

Lietā nav strīda par to, ka atbildētājs ir daļēji izpildījis 2012.gada 9.jūlija parādzīmē noteiktās saistības. Atbilstoši prasītāja veiktiem ierakstiem uz minētās parādzīmes, 2013.gada 15.janvārī prasītājs no atbildētāja saistību izpildei saņēmis Ls 500 (711,44 EUR), 2013.gada 25.februārī – Ls 400 (569,15 EUR), 2013.gada 21.maijā – Ls 500 (711,44 EUR) un 2013.gada 4.decembrī – Ls 100 (142,29 EUR). Savukārt prasības pieteikumā prasītājs norādījis, ka periodā no 2014.gada 19.marta līdz 12.septembrim saņēmis no atbildētāja vēl EUR 1050. Tādējādi kopējā atdotā parāda summa ir 3184,32 EUR, bet neatmaksātais parāds sastāda 9832,82 EUR (13017,14 EUR – 3184,32 EUR), kas piedzenams no atbildētāja prasītāja labā.

Tiesas kolēģija atzīst par nepamatotu apelācijas sūdzības iesniedzēja argumentu, ka viņš, 2012.gada 9.jūlijā, parakstot parādzīmi, kļūdaini aprēķinājis uzkrāto procentu apmēru un līdz ar to, norādot kopējo parāda apmēru ir pieļāvis svarīgu maldību.

Civillikuma 1431.pants nosaka, ka akta parakstīšana ir uzskatāma par piekrišanu šim aktam, ja tā saturs parakstītājam bijis zināms un ja viņam tajā tiesiskajā darījumā, uz kuru paraksts attiecas, ir personīga interese vai ierunas tiesība.

Maldība, kā tas izriet no Civillikuma 1441.panta satura, ir darījuma dalībnieka nepareizs, īstenībai neatbilstošs priekšstats par apstākļiem, kas saistīti ar darījuma priekšnoteikumiem, saturu, tiesiskajām sekām, un tā var rasties, piemēram, informācijas trūkuma, vai šī informācijas kļūdainas izpratnes dēļ. Pie tam maldība jāpierāda tam, kas uz to atsaucas.

Tiesas kolēģija ņem vērā, ka 2012.gada 9.jūlija parādzīmi atbildētājs ne tikai parakstīja, bet pats uzrakstīja un aprēķināja parāda summu, par ko strīds nepastāv. Parādzīmē norādītā summa atbilst pēc 2010.gada 2.marta parādzīmē norādītā aizdevuma un procentu par aizdevuma lietošanu kopsummai uz 2013.gada 15.janvāri, tāpēc nav pamata atzīt, ka uzkrātie procentu aprēķināti nepareizi, kā to apelācijas sūdzībā norāda atbildētājs.

Pareizi apelācijas sūdzības iesniedzējs norādījis, ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 195.pantu, taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, tiesa tā rezolutīvajā daļā, cita starpā, norāda prasījuma veidu un piedzenamo summu, atsevišķi uzrādot galveno parādu un procentus, kā arī laiku, par kādu procenti piespriesti [..].

Lai gan saskaņā ar Civillikuma 1766.pantu, par pašu kapitālu kopā ar nenomaksātiem procentiem saņemta agrākās parādzīmes vietā jauna, kreditors var par nenomaksātiem procentiem aprēķināt jaunus procentus, prasītājs nav izvirzījis prasību par procentu piedziņu. Pirmās instances tiesa, piedzenot no atbildētājas prasītāja labā pamatparādu 9832,82 EUR nav norādījusi, ka tas ir pamatparāds, bet šis apstāklis nevar ietekmēt lietas izskatīšanas rezultātu un nevar radīt nekādas nelabvēlīgas sekas atbildētājam.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 195.panta noteikumiem prasītājam ir tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt likumiskos sešus procentus gadā no nesamaksātās galvenā parāda summas.

Vienlaicīgi tiesas kolēģija atzīst par nepamatotu pirmās instances tiesas secinājumu, ka ir noticis saistības pārjaunojums.

„Pārjaunojuma būtisks elements ir pārjaunošanas nodoms (*animus novandi*). Pusēm jābūt nodomam radīt jaunu saistību, pie tam tā, lai iepriekšējā izbeigtos. Gribas izpaudumu vērtēšanai pants norāda uz īpaši stingru kritēriju „jābūt neapšaubāmi redzamam", atšķirībā no citiem gadījumiem, kad likumā runāts „par pēc apstākļiem pieņemamu" gribu (salīdz., piem., ar 2325.p.), vai „sagaidāmu" (sal., piem., ar 1969.p.). Ja nodoms pārjaunot nav noteikti izteikts vai neapšaubāmi redzams no apstākļiem, pušu veiktie pārgrozījumi uzskatāmi par līguma grozīšanu vai prasījuma cita veida pārveidošanu, saglabājot esošo saistību un visas ar tās rašanos un pārkāpšanu saistītās sekas (sk. arī 1875.p.)" (*skat. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga, 1998, 347. lapa*).

Pārjaunojums ir līgums, ar kuru tiek atcelta saistību tiesība, pārvēršot to jaunā. Ar jaunas parādzīmes parakstīšanu /pers. F/ saistības netika

izbeigtas vai atceltas un viņš nepārstāja būt aizņēmējs saskaņā ar iepriekš parakstīto parādzīmi. Atbilstoši Civillikuma 1874.pantam pārjaunojums nekad nav pieņemams pats par sevi, un nodoms noslēgt par to līgumu pusēm noteikti jāizsaka, vai vismaz tam jābūt neapšaubāmi redzamam no apstākļiem. Šādi apstākļi lietā nav konstatēti.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu no atbildētāja prasītāja labā piedzenami prasītāja samaksātie tiesas izdevumi – valsts nodeva EUR 612,83 apmērā, ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi EUR 4,70 un ar brīdinājuma izsniegšanu saistītie izdevumi EUR 7,47, kopā EUR 625 apmērā. Tāpat, atbilstoši Civilprocesa likuma 44.panta otrās daļas noteikumiem, ievērojot to, ka prasība apmierināta un lietā iesniegtos pierādījumus par advokāta pakalpojumu samaksu, no atbildētāja par labu prasītājam piespriežami izdevumi advokāta palīdzības samaksai to faktiskajā apmērā EUR 400.

Turklāt, no lietas materiāliem redzams, ka lietā radušies ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi, kas nav samaksāti līdz lietas izskatīšanai ir EUR 13,33 (9,52 EUR pirmās instances tiesā + 3,81 EUR apelācijas instances tiesā). Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.pantu minētie izdevumi piedzenami no atbildētāja par labu valstij.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1]pantu, atbildētājam nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei – desmit dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Pirmās instances spriedums daļā par pārmaksātās valsts nodevas 196,66 EUR atmaksāšanu nav pārsūdzēts un ir stājies likumīgā spēkā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 8., 97., 193., 195., 204.[1], 430., 432., 434.pantu Civillietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a :

/pers. G/ prasību pret /pers. F/ par parāda piedziņu apmierināt.

Piedzīt no /pers. F/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. G/, personas kods /personas kods/, pamatparādu 9832,82 EUR (deviņi tūkstoši astoņi simti trīsdesmit divi *euro* un 82 centi) un tiesāšanās izdevumus 1025 EUR (viens tūkstotis divdesmit pieci *euro*).

Noteikt prasītājam tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos 6 (sešus) procentus gadā no pamatparāda summas.

Piedzīt no /pers. F/, personas kods /personas kods/, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 13,33 EUR (trīspadsmit *euro* un 33 centi), kas jāiemaksā šādā kontā: Tiesu administrācija, NMR 90001672316, saņēmēja iestāde: Valsts kase, BIC kods: TRELLV22, konta Nr.LV51TREL2190458019000, Iemaksas mērķis: 21499, civillieta Nr.C31199416.

Noteikt /pers. F/ termiņu sprieduma labprātīgai izpildei desmit dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt 30 dienu laikā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Kurzemes apgabaltiesā un iemaksājot drošības naudu.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese R.Vīva

Tiesnese L.Vēbere

Tiesnese J.Mauliņa